

НАПРЯМИ ВДОСКОНАЛЕННЯ МЕХАНІЗМУ ДЕРЖАВНОГО РЕГУЛЮВАННЯ СОЦІАЛЬНО-ЕКОНОМІЧНОГО РОЗВИТКУ РЕГІОНІВ УКРАЇНИ

Анотація. Сформовано рекомендації щодо вдосконалення механізму державного регулювання соціально-економічного розвитку регіонів України.

Аннотация. Сформированы рекомендации по усовершенствованию механизма государственного регулирования социально-экономического развития регионов Украины.

Annotation. Recommendations on the mechanism of public regulation of the social-economic development of the regions of Ukraine improvement have been formed.

Ключові слова: механізм державного регулювання соціально-економічного розвитку регіонів.

Державне регулювання соціально-економічного розвитку регіонів стає основою для цілеспрямованого розвитку регіонів на базі стратегії соціально-економічного розвитку країни.

Невирішеність та нагромадження проблем у механізмі державного регулювання соціально-економічного розвитку є характерним на сучасному етапі розвитку для України. Це, насамперед, проблеми правового, інституційного, організаційного та фінансового забезпечення його реалізації.

Як показують дослідження [1 – 4], чинна нормативно-правова база державної регіональної політики не відповідає вимогам системності й тому потребує удосконалення. Слід зазначити, що напрям, обраний у Концепції державної регіональної політики (2008 року) та покладений на мову права у законопроекті "Про засади державної регіональної політики" № 6462 від 1 червня 2010 р., є перспективним, таким, що відповідає потребам українських регіонів і кращій європейській практиці. Він передбачає унормування основи розвитку економічної самостійності регіонів, створення ефективних механізмів їх економічної інтеграції, зміцнення матеріальної бази органів місцевого самоврядування та підвищення рівня їх ресурсного забезпечення. Серед пріоритетів реформування державного управління регіональним розвитком в Україні визнано створення сучасного інституту, спроможного забезпечувати регіональний розвиток держави – Державного фонду регіонального розвитку. Інституційно-правовим шляхом вирішення проблеми його створення і функціонування є, зокрема, внесення відповідних змін до Бюджетного кодексу України [4].

Досвід укладання та реалізації угод між Кабінетом Міністрів України та обласними радами щодо регіонального розвитку засвідчив, що в умовах дефіциту фінансових ресурсів, запровадження жорсткої економії бюджетних коштів тощо, збільшується кількість напрямів та положень угод, які потребують удосконалення. Зокрема, потребують прискорення процедури укладання угод щодо регіонального розвитку та забезпечення їх прозорості. У тому числі першочергове укладання угод щодо розвитку Кіровоградської, Тернопільської, Чернівецької, Житомирської, Закарпатської та Хмельницької областей (ці регіони за обсягом виробництва валового регіонального продукту на 1 особу стабільно займають останні місця з-поміж регіонів, тобто відповідають законодавчо визначеним критеріям депресивності).

Необхідно також подолати невизначеність статусу та інертність центральних органів виконавчої влади щодо підготовки та укладання угод. Координацію діяльності центральних і місцевих органів влади стосовно розроблення і виконання планів заходів щодо реалізації Державної стратегії регіонального розвитку мало здійснювати Міністерство регіонального розвитку та будівництва України. На сьогодні ці функції частково покладено на Міністерство економічного розвитку і торгівлі [1, с. 97].

Слід вирішити також проблему подолання шаблонного використання розробниками стратегій регіонального розвитку відповідних Методичних рекомендацій Міністерства економіки України [3] (хоча це й спрощує перебіг бюрократичних процедур та підвищує шанси регіону на позитивне вирішення питання про укладання Угоди), адже це, як правило, залишає поза увагою значну частину важливих, специфічних проблем місцевого розвитку, притаманних тій чи іншій території. Необхідно подолати здебільшого декларативний характер більшості стратегій регіонального розвитку як документа. На практиці він не повинен бути далеким від реальних потреб місцевого розвитку та можливостей його ресурсного забезпечення.

Вирішення потребують проблеми і фінансової складової механізму державного регулювання соціально-економічного розвитку регіонів. Зокрема, одним із основних завдань реформування регіональних міжбюджетних відносин в майбутні роки є скорочення дотацій місцевим бюджетам і забезпечення їх самодостатності. У зв'язку з цим наступним етапом роботи є виявлення тих статей доходів бюджету, за якими можливо (або необхідно) збільшити надходження з метою розширення прибуткової бази території. У даному випадку робота повинна проводитися у двох напрямках: збільшення надходжень доходів за рахунок розширення бази оподаткування – середньо- та довгострокова перспективи; збільшення надходжень до бюджету за рахунок скорочення недоїмок за обов'язковими платежами – короткострокова перспектива [2; 4].

Отже, на сучасному етапі розвитку України вирішити наявні проблеми державного регулювання соціально-економічного розвитку регіонів допоможе запровадження інноваційних підходів до регіонального розвитку. Інноваційні підходи до регіонального розвитку, налагодження ефективного діалогу на рівні "держава – регіон – громада" дозволять "розблокувати" процеси соціально-економічного зростання на регіональному рівні – основи досягнення динамічного, збалансованого розвитку регіонів та зростання добробуту громадян України.

Література: 1. Долішній М. І. Регіональна політика на рубежі ХХ – ХХІ століть: нові пріоритети : [монографія] / М. І. Долішній. – К. : Наукова думка, 2006. – 512 с. 2. Інноваційні підходи до регіонального розвитку в Україні / [С. О. Біла, Я. А. Жаліло, В. І. Жук та ін.]. – К. : НІСД, 2011. – 47 с. 3. Методичні рекомендації щодо формування регіональних стратегій розвитку. – К. : Міністерство економіки та з питань європейської інтеграції, 2002. – 22 с. 4. Регіони України у післякризовий період: ризики та перспективи розвитку : аналіт. доп. / С. О. Біла, О. В. Шевченко, В. І. Жук та ін. ; за ред. С. О. Білої. – К. : НІСД, 2011. – 104 с.